

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний вищий навчальний заклад

“Донбаський державний педагогічний університет”

**ГУМАНІЗАЦІЯ
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ**

Збірник наукових праць

**Виходить 6 разів на рік
Заснований у вересні 1996 р.**

№ 6 (92) 2018

За загальною редакцією проф. В. І. СИПЧЕНКА

**Харків
ТОВ «Видавництво НТМТ»
2018**

УДК 371.13

Засновник, редакція –
Державний вищий навчальний заклад
“Донбаський державний педагогічний університет” (ДДПУ)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 21279-11079ПР, видано 26.03.2015 р.
Державною реєстраційною службою України

Затверджено Рішенням Атестаційної колегії
Міністерства освіти і науки України від 30.06.2015 р.
як наукове фахове видання із педагогічних наук

Збірник наукових праць містить результати дисертацій аспірантів, здобувачів, які вивчають проблеми розвитку сучасної освіти та науково-педагогічної думки в теоретичному, історичному та практичному аспекті; у виданні висвітлено наукові здобутки, практичні рекомендації учених, які працюють у науково-дослідних установах і вищих навчальних закладах національної системи освіти та зарубіжжя; представлено дослідження із проблем вищої школи, інтеграції України до європейського та світового освітнього простору.

The collection of scientific papers contains the results of the theses of the postgraduates, researchers who study the problems of modern education and scientific-pedagogical ideas in the theoretical, historical and practical aspect; in the publication there are covered the scientific achievements and practical recommendations of the scientists working at research institutions and universities of the national education system and abroad; it is presented the research on the problems of higher school, Ukraine's integration into the European and global educational space.

Статті друкуються в авторській редакції. Відповідальність за допущені помилки та неточності несуть автори публікацій.

Друкується за рішенням Вченої ради
ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”
(протокол № 5 від 20.12.2018 р.)

Адреса редакції:
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
вул. генерала Батюка, 19,
м. Слов'янськ, Донецької області, Україна, 84116.
Тел.: + 380509898962 (в робочі дні та години).
E-mail: kaf.phsdspu@gmail.com.

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

УДК 159.923.2 : 373

ЄПІХІНА Марина

канд. пед. наук, старший викладач кафедри дошкільної та початкової освіти, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Старобільськ, Україна

E-mail: dewdrop@ukr.net

СУТНІСТЬ ПРИНЦИПІВ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті доведено актуальність реформи початкової освіти, визначено педагогіку партнерства як суттєвий компонент реалізації Концепції Нової української школи. На основі ретроспективного аналізу наукових джерел встановлено, що певні аспекти педагогіки партнерства (співробітництва) досліджували А. Макаренко, В. Сухомлинський, а також педагоги-новатори: Ш. Амонашвілі, І. Волков, С. Лисенкова, В.Шаталов. Подано аналіз сучасних досліджень присвячених проблемі впровадження педагогіки партнерства в освітній процес сучасних закладах освіти. Представлено загальну генезу педагогіки співробітництва, її основні ідеї, а саме: ідея складної мети, ідея опори, ідея навчання без примусу, ідея вільного вибору, ідея випередження, ідея крупних блоків, ідея відповідної форми, ідея самоаналізу, ідея інтелектуального фону класу, ідея колективного творчого виховання. Акцентовано увагу на вагомості педагогіки співробітництва як чинника ліквідації авторитарної школи.

Визначено сутність педагогіки партнерства та проаналізовані її основні принципи. Окреслено роль сучасного вчителя у контексті побудови його партнерських стосунків з учнями та батьками. Наголошено на доцільності партнерства з батьками як важливими суб'єктами освітнього процесу. Охарактеризовано традиційні форми роботи з батьками, адаптовані до сучасних вимог Нової школи, а також визначено новий формат співпраці з батьками, а саме — схарактеризовано такі сучасні інтерактивні форми роботи з ними, як-от: батьківські зустрічі за кавою; тренінги, ділові ігри, майстер-класи; комунікації через електронні пристрої; проведення уроків батьками; застосування технології «фідбек» з батьками. Доведено провідну сутнісну ознаку педагогіки партнерства якою є співпраця між вчителем, учнями і батьками як рівноправними учасниками освітнього процесу у сучасній школі. Обґрунтовано умовивід, що важливим завданням Нової української школи є реалізація нового формату партнерських стосунків між учнем, вчителем і батьками, зорієнтованих на формування особистості випускника ХХІ століття.

Ключові слова: партнерство, педагогіка партнерства, педагогіка співробітництва, принципи партнерства, Нова українська школа, вчитель, учень, батьки.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливим науковими чи практичними завданнями. Ґрунтовною проблемою сучасного вітчизняного освітнього простору стала реформа початкової школи, яка є надзвичайно важливою, оскільки саме якість освіти молодого покоління визначає майбутнє держави. Стартом «Нової української школи» став новий Державний стандарт початкової загальної освіти, який був прийнятий 21 лютого 2018 року. З упровадженням нового навчального стандарту в початковій школі змінюється зміст і результати

навчання, методики викладання. Новий підхід до початкової освіти передбачає визнання та врахування особливостей молодшого шкільного віку, талантів кожної дитини, а також орієнтацію на розвиток у здобувачів освіти критичного мислення, самоповаги і впевненості в собі, формування компетенцій, необхідних для вирішення життєвих проблем.

Реформування початкової ланки освіти передбачає партнерство і наставництво в стосунках між учителем, учнями та їх батьками. Отже, місія нової української школи – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості особистості на засадах партнерства всіх учасників навчально-виховного процесу, а саме: учителів, учнів і батьків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Про педагогіку партнерства (співробітництва), як необхідну складову педагогічного процесу наголошували відомі педагоги: А. Макаренко, В. Сухомлинський, педагоги-новатори – Ш. Амонашвілі, І. Волков, С. Лисенкова, В. Шаталов та інші. Проблему педагогіки партнерства (співробітництва) та шляхи її реалізації у Новій українській школі порушено у студіях І. Білецької, О. Коберника, Г. Пивоварової (реалізація педагогіки партнерства у творчій спадщині В. Сухомлинського); О. Вознюка (компаративізм співробітництва і партнерства), С. Довбенко, Л. Любар Л. Ніколенко С. Савченка А. Стельмаха (реалізація педагогіки партнерства в освітньому просторі), Т. Кравчинської, С. Яланської, В. Янової (методологічний аспект педагогіки партнерства), О. Ліннік, І. Марусечко (становлення та розвиток педагогіки співробітництва), В. Кириченко, О. Коханової, В. Хрипун (партнерська взаємодія) та інші.

Формулювання цілей статті. Мета статті – розкрити та проаналізувати ґрунтовні принципи педагогіки партнерства в контексті реалізації Концепції Нової української школи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Аналіз наукового доробку щодо педагогіки партнерства (О. Вознюк, О. Ліннік) свідчить, що їй передувала педагогіка співробітництва, яка за радянських часів набула небувалого розмаху та стала справжнім педагогічним ренесансом. Особливість та унікальність якого полягала в зародженні та поступовому набутті сили знизу, всупереч державним органам управління та офіційній науці [1; 2].

Як відомо з періодичних видань, 18 жовтня 1986 року в «Учительській газеті» було опубліковано маніфест під назвою «Педагогіка співробітництва». Його авторами стали семеро педагогів-новаторів (С. Лисенкова, В. Шаталов, І. Волков, В. Караковський, М. Щетинин, Є. Ільїн, Ш. Амонашвілі), які після тривалого обговорення, прийняли спільний документ, що став імпульсом для радикального переосмислення концептуальних засад системи освіти. У ньому було обґрунтовано стратегію «особистісно зорієнтованої освіти», яка базувалась на ідеї реалізації в освітньому процесі для потреб та інтересів дітей. Засновником педагогіки співробітництва прийнято вважати С. Соловейчика, який узагальнив новаторський досвід учителів, які так чи інакше працювали на засадах навчального співробітництва, та сформулював загальні положення педагогіки співробітництва [3].

Досліджуючи історію становлення педагогіки співробітництва О. Ліннік висвітлює такі її основні ідеї, як-от: *ідея складної мети* (С. Лисенкова, В. Шаталов); *ідея опори* (Є. Ільїн, І. Іванов, С. Лисенкова,

В. Шаталов); *ідея навчання без примусу* (Ш. Амонашвілі, С. Лисенкова, В. Шаталов); *ідея вільного вибору* (Ш. Амонашвілі, І. Волков, С. Лисенкова, В. Шаталов); *ідея випередження* (І. Волков, С. Лисенкова, Б. Никитин, В. Шаталов); *ідея крупних блоків* (І. Волков, П. Ерднієв, І. Іванов, В. Шаталов, М. Щетинин); *ідея відповідної форми* (І. Волков, Є. Ільїн, В. Шаталов); *ідея самоаналізу* (Ш. Амонашвілі, Є. Ільїн, І. Іванов, В. Караковський, В. Шаталов, М. Щетинин); *ідея інтелектуального фону класу* (І. Волков, С. Лисенкова, В. Шаталов, М. Щетинин); *ідея колективного творчого виховання* (І. Іванов, В. Караковський, М. Щетинин) [1].

Як бачимо, сутність педагогіки співробітництва та її функціональне спрямування полягали у заміні авторитарної школи, де вчитель мав виключно контролюючу та організаційну функції, на особистісно-зорієнтовану. Обґрунтування та реалізація ідей педагогіки співробітництва дали поштовх для переосмислення підходів до навчання школярів, визначення нових, співзвучних часу, форм і методів педагогічної діяльності.

Отже, сучасна партнерська педагогіка виникла на базі Радянського варіанту педагогіки співпраці, яка у форматі того часу була дуже прогресивною й стимулювала демократичні зміни в системі освіти, сутність яких є суголосною викликам сьогодення у контексті реформування початкової освіти. Хоча існує й критична думка щодо цього питання. Так, О. Вознюк вважає, що суттєвих відмінностей у принципах педагогіки співробітництва і педагогіки партнерства не існує. На думку науковця, відмінними аспектами між ними є такі: педагогіці співробітництва «необхідність самоаналізу і самооцінки», «налаштування на успіх», «рух уперед»; у педагогіці партнерства – «розподілене

лідерство», «горизонтальність зв'язків», «відповідальність за вибір», «обов'язковість виконання домовленостей». При цьому О. Вознюк акцентує увагу на тому, що глибоко вкорінена у вітчизняну традицію педагогіка співробітництва не введена до Нової української школи [2].

Сучасна педагогіка партнерства ґрунтується на партнерському спілкуванні, взаємодії та співпраці між учителем, учнем і батьками, які об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними й зацікавленими співниками, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за його результат. Діалог і багатостороння комунікація між учнями, учителями та батьками змінить односторонню авторитарну комунікацію вчитель – учень.

Окреслені ідеї педагогіки партнерства ґрунтуються на таких принципах, як-от: *повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у стосунках; реалізація логічного ланцюжка: діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, "горизонтальність" зв'язків); принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей)* [4].

Далі розглянемо більш детально наведені засадничі принципи педагогіки партнерства

Повага особистості. Як відомо, демократія базується на взаємній повазі. При цьому повага є абстрактною соціальною категорією, що відображає оцінку почуття *гідності, вищості, більшої ідеальності* того, на кого спрямована дана оцінка. Повага базується на визнанні високих якостей кого-небудь, чи чого-небудь, відносно яких проводиться ця соціальна оцінка [5].

Не може бути рівності в стосунках між учителем та учнем, якщо повага – однобічна. Сучасний вчитель має бути впевненими, що вміє виявляти щиру повагу до дітей та їхніх прав. Поважати дитину – це вважати її людиною та визнавати за нею право приймати рішення. Іншими словами, повага – основа комфортних, гідних відносин між друзями, родичами, колегами та всіма людьми в соціумі. Це база успішної співпраці, партнерства, спілкування, що є стрижнем партнерських стосунків між учителем і учнями.

Проте повага до особистості дитини не може існувати без розумної вимогливості до неї. До учня мають бути висунуті чіткі і безкомпромісні вимоги щодо виконання ним певних обов'язків, правил поведінки. Такий підхід сприяє вихованню почуття відповідальності за свої вчинки перед суспільством і конкретними людьми.

Отже, повага і вимогливість діалектично пов'язані. Є очевидним, що мірою поваги до людини є міра вимогливості до неї. Педагогіка партнерства не відмінює вимогливість вчителя, бо, як засвідчує практика, саме вимогливі й справедливі вчителі мають найбільшу повагу та довіру серед учнів.

Доброзичливість та позитивне ставлення. Вступаючи до школи першокласники проходять складний і тривалий адаптаційний період. Лишаючись батьківської опіки, вони не можуть перебувати у школі, якщо не відчують чуйного та доброзичливого ставлення до себе. Тому, доброзичливе ставлення до дитини, прихильність до неї, атмосфера душевного комфорту, а також сприятливий соціальний і психологічний клімат у школі сприяє активному розвитку особистості, її потенціалу. Принцип опори на позитивне вимагає виявляти у кожного учня чемні

якості, і спираючись на них, педагог мов би передбачає позитивне ставлення і піднесення особистості [6].

Доброзичливе, чуйне ставлення до особистості учня сприяє формуванню в нього позитивного ставлення до себе, прагнення до самовдосконалення, дозволяє здійснювати індивідуальний підхід до дітей, а спілкування між ними набуває характеру рівноправного партнерства, глибокої відкритості та щирості. Досвідчені вихователі не скупляться на компліменти, щедро авансують майбутні позитивні зрушення. Вони проєктують гарну поведінку, вселяють упевненість в успішному досягненні високих результатів, виявляють довіру вихованцям, підбадьорюють їх при невдачах.

Довіра у відносинах, стосунках. Взаємна довіра і бажання зрозуміти один одного – основні умови продуктивної взаємодії, оскільки дають можливість виявити та задовольнити особисті потреби учасників навчально-виховного процесу. Як зазначено у Концепції Нової української школи, довіра учня до вчителя, визнання значимості кожного з них формують відносини партнерства і взаємодовіри, дають упевненість у щирості, авторитетності і правильності поведінки іншої людини. Отже, довірливі стосунки між учасниками навчально-виховного процесу виражаються у можливості дітей відкрито висловлювати власні думки і сприймати іншого, не принижуючи власну гідність і гідність партнера [4].

Діалог – взаємодія – взаємоповага. Дружнє ставлення партнерів один до одного – важливий регулятор діалогічної взаємодії. С. Довбенко даний принцип розглядає як систему органічної соціально-психологічної взаємодії вчителя та учнів, зміст якої створює обмін інформацією, пізнання особистості, здійснення виховних впливів, організацію взаємостосунків за допомогою різноманітних комунікативних засобів. На думку дослідниці,

діалог допомагає учасникам педагогічного процесу краще пізнати один одного, зрозуміти і зуміти поставити себе на місце іншої людини, обмінятися думками, дійти згоди. Діалогічна взаємодія в навчально-виховному процесі початкової школи є необхідною умовою організації ефективного освітнього процесу, та запорукою успішного вирішення більшості спірних питань, які виникають на рівні «вчитель-дитина» [7].

Розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків). Як зазначено у дослідженнях Д. Волківської, суть даного принципу полягає у тому, що у групі або команді, яка реалізовує проект, зовсім не обов'язково мати одного певного лідера. Проект зазвичай ділиться на кілька етапів, і на кожному з них виявляється особливо затребуваною деяка компетенція, носій якої і стає тимчасовим лідером, що координує роботу групи на певному етапі. Цей процес "естафетної" передачі лідерства триває до повної реалізації проекту. Перевага "розподіленого" лідерства, на думку Д. Волківської, полягає у тому, що воно породжує більш глибоке почуття задоволеності від досягнутого результату, оскільки результату домогся не один певний член групи, а команда у цілому [8].

Суттєвими складниками розподільного лідерства є проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків. Проактивність притаманна надзвичайно розвинутим учням. Вона означає можливість учня швидко знаходити у кожній ситуації те, на що він може вплинути, та взяти на себе відповідальність за це. Бути відповідальним за власне життя, свій настрій, свої досягнення та помилки — це звичка, яка дозволяє вільно розпоряджатися свободою вибору, бути ефективним і досягати успіхів.

Для побудови партнерських зв'язків вкрай важливо змінити систему зв'язків в українських школах. Вертикальні зв'язки (директор, завуч, учителі, діти, батьки) необхідно замінити горизонтальними. Саме рівноправність між усіма учасниками освітнього процесу найбільш сприятиме ефективній взаємодії батьків, учнів, учителів, адміністрації закладів освіти.

Принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей). Соціальне партнерство в освіті – це партнерство, яке ініціює система освіти як особлива сфера соціального життя, що робить внесок у становлення громадянського суспільства. П. Записочна визначає, що соціальне партнерство дозволяє змінювати, проектувати, апробувати та встановлювати нові суспільно значимі функції системи освіти [9]. Пріоритетна мета соціального партнерства, на думку Т. Троценко, полягає у задоволенні загальних інтересів усіх учасників співдружності. У розрахунок беруться не тільки соціальні інститути та процеси, що в них відбуваються, а й суб'єкти взаємодії (вчителі, учні, батьки). Т. Троценко виділяє такі принципи соціального партнерства: рівноправність сторін у прийнятті рішень; добровільність взаємних зобов'язань; реальність забезпечення та виконання прийнятих партнерами взаємних зобов'язань; узгодженість очікувань шляхом укладення усної чи письмової угоди сторін про те, які проміжні та кінцеві результати взаємодії вони прогнозують отримати, і хто які функції готовий виконувати в цьому процесі; спільність планування, коли сторони разом визначають мету, завдання, методи, ресурси та графік взаємодії; спільність оцінки діяльності, коли партнери разом зіставляють та аналізують отримані результати із запланованими; обов'язковість виконання узгодженостей рівних для всіх сторін; сторони

будують свою взаємодію на довірі, відкритості своїх дій, задумів та оцінок, оперативному і достатньому обміні інформацією; обов'язкова та рівна відповідальність сторін за виконання прийнятих зобов'язань [10].

Отже, реалізація ідей соціального партнерства в Новій українській школі допомагає зробити навчання більш ефективним, а учасники навчального процесу стають затребуваними в соціальному середовищі.

Очевидним і безперечним є той факт, що сьогодні нова школа потребує нового вчителя. Відповідно до функцій вчителя змінюються і його ролі в освітньому процесі. У Концепції Нової української школи зазначено, що на зміну авторитарному вчителю, який був для дітей єдиним джерелом інформації, прийшов вчитель-лідер, який стає організатором, посередником між знаннями та учнями. Завдання вчителя тепер – не просто передавати знання, а бути тьютором, ментором, фасилітатором, помічником у навчанні дітей самостійно здобувати інформацію.

Окрім ролі вчителя змінюються і стилі відносин між учителем та учнями. Це, передусім, спрямовування, співуправління, переконання та організація. Завдяки цим змінам, вчителі нової генерації, на основі партнерства між учителем та учнем, створюють умови для набуття дітьми вміння співіснувати з іншими людьми, допомагати одне одному, дбати про імідж класу, а не тільки свій зокрема, ставити спільне завдання і дбати про успішне його вирішення, мати чітку особисту позицію тощо [4].

Як зазначено у дослідженні О. Фіданян, ефективне партнерство можливе також за умов сформованості у батьків готовності до взаємодії зі школою на паритетних засадах. Діяльність батьків і педагогів в інтересах дитини є успішною лише в тому випадку, коли вони стануть партнерами. Батьки учнів повинні бути не тільки інформовані про хід освітнього процесу, але й активно брати участь у ньому, підтримувати дитину в

реалізації творчих проєктів. Зрозуміло, що не можна зламати все, що працювало роками, тому сьгоднішні традиційні форми роботи з батьками, на думку О. Фіданян, повинні адаптуватися до сучасних:

- проведення батьківських зборів, на основі інтерактивних форм і методів (під час таких батьківських зборів батьки не є пасивними слухачами, вони — активні учасники розмови);

- реалізація таких моделей проведення батьківських зборів, як-от: настановча батьківська конференція (проводиться на початку навчального року – вересень); індивідуальні зустрічі «віч-на-віч з родиною» (листопад-грудень, квітень-травень); довільні сучасні форми спілкування з батьками (батьківські уроки, тренінги, родинні гостини та інше);

- візуалізація партнерства з батьками та стимулювання їх активності: інтерактивні стенди, наповнення новим змістом анкет для батьків, упровадження спільної проєктної діяльності дітей, батьків і педагогів та ін.;

Новий формат співпраці з батьками передбачає впровадження таких форм партнерства:

- інтерактивні форми роботи з батьками (сімейні клуби, дискусії, інтерактивні ігри, тематичні акції тощо);

- батьківські зустрічі за кавою (складається розклад зустрічей батьків з адміністрацією та педагогами – чотири рази на рік, що відбуваються віч-на-віч.

- тренінги, ділові ігри та майстер-класи для батьків (ефективна взаємодія вчителя та батьків, продуктивна форма їхнього спілкування);

- комунікації через електронні пристрої (створення системи, в якій не тільки класний керівник, як у Вайбері, спілкується з батьками, а де

залучені до спілкування завучі, які відповідають за певні напрями роботи, де є відкрита платформа для критики);

- проведення на День самоврядування уроків батьками, що сприяє переосмисленню ставлення до роботи вчителя, налагодженню стосунків між батьками й вчителями;

- застосування технології «фідбек» з батьками (зворотний зв'язок батьків на дію, подію чи взаємодію, яка дає змогу налагодити ефективну співпрацю вчителя і батьків) [11].

Варто відзначити, що всі принципи партнерства базуються на психологічному механізмі *рефлексії*, а саме на її комунікативному й кооперативному типі, оскільки рефлексія в контексті процесів *комунікації та кооперації* забезпечує взаєморозуміння й узгодженість дій партнерів в умовах спільної діяльності, визначаючи такі партнерські особистісні якості, як проникливість, чуйність, терпимість, безоцінне прийняття й розуміння іншої людини та ін. (Г. Андрєєва, С. Кондратьєва, В. Кривошеєв, Б. Ломов, Л. Петровська, В. Рубцов).

Базуючись на сукупній таксономії типів професійної рефлексії педагога, обґрунтованій в студії В. Желанової [12], трактуємо принцип рефлексивної зумовленості педагогіки партнерства, як наскрізний мета принцип, тобто як такий, на якому ґрунтуються всі інші принципи педагогіки партнерства.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, вагомого значення у Концепції Нової української школи набуває аспект педагогіки партнерства як одного із чинників ефективної взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Базовими принципами педагогіки партнерства є такі: повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах;

діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство, соціальне партнерство. Реалізація принципів педагогіки партнерства в освітній процес сприяє взаєморозумінню, взаємоповазі та творчій співпраці вчителя та учнів; зумовлює використання діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукання до обміну думок, вражень, моделювання життєвих ситуацій; включає спеціально сконструйовані ситуації вибору, авансування успіху, самоаналізу, самооцінки, самопізнання. Реалізація ідей педагогіки партнерства в практику вітчизняних закладів освіти є перспективним стратегічним орієнтиром реформування всіх ланок сучасної освіти в Україні.

Подальшої наукової розвідки потребує аспект порушеної проблеми, пов'язаний із міждисциплінарними вимірами феномену партнерства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ліннік О. Становлення та розвиток педагогіки співробітництва. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 20 (231), Ч. I, 2011. – С. 69-76. – URL: http://dspace.ltsu.org/bitstream/123456789/301/1/%E2%84%96%2020_231_2011_%D0%9F%D0%9D_%D0%A7.%201.pdf#page=70 (дата звернення: 06.02.2019).
2. Вознюк О.В. Аналіз співробітництва і партнерства як орієнтирів концепції "Нова українська школа" // Підготовка фахівців у контексті становлення Нової української школи /за заг. ред. В.Є.Литнєва, Н.Є. Колесник, Т.В.Завязун. – Житомир: ФОП "НМ ЛЕвковець", 2018. – у 2-х ч. – Ч. 1. – 236 с. – С. 29-37.. – URL: <http://eprints.zu.edu.ua/27011/> (дата звернення: 7.02.2019).
3. Янова В.М. Педагогіка співробітництва: сутність, ключові ідеї, форми та методи // Освіта.ua: електрон. версія газ., 2012. – URL:

-
- https://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/31097/ (дата звернення: 06.02.2019).
4. Концепція Нової української школи. – URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 07.02.2019).
5. Повага. – URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Повага_Вікіпедія (дата звернення: 07.02.2019).
6. Педагогіка. Опора на позитивне у дитини. Гуманізація виховання. Педагогіка. Навчальні матеріали онлайн. – URL: https://pidruchniki.com/13520612/pedagogika/opora_pozitivne_ditini (дата звернення: 07.02.2019).
7. Вагилевич Р., Довбенко С. Діалогічна взаємодія вчителя і учня у навчально-виховному процесі початкових класів. Інтернет-конференція «Компетентнісний підхід до організації навчально-виховного процесу початкової школи» ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2017. – URL: <https://conference.pu.if.ua/forum/files/22032017/5/Vagilev.pdf> (дата звернення: 07.02.2019).
8. Волківська Д.А. Сучасні підходи до визначення лідерства. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г.Шевченка. Педагогічні науки. Чернігів, 2014. № 115. – С. 45-47. – URL: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=964 (дата звернення: 07.02.2019).
9. Записочна П.А. Сутність соціального партнерства та його роль в системі сучасної освіти. – URL: <http://nvk99.dnepredu.com/ru/article/sutnist-sotsialnogo-partnerstva-ta-iogo-rol-v-sist.html> (дата звернення: 08.02.2019).
-

-
10. Троценко Т. Соціальне партнерство як одна з педагогічних умов професійного самовдосконалення соціальних працівників у ресурсних центрах. — URL: [http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1250/1/N_Timoshenko\(Trotsenko\)_VZ_NY_3_KSP&KO_IPSP.pdf](http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1250/1/N_Timoshenko(Trotsenko)_VZ_NY_3_KSP&KO_IPSP.pdf) (дата звернення: 10.02.2019).
11. Традиційні батьківські збори – це немодно. Олена Фіданян про те, як київські школи шукають новий формат співпраці з батьками. — URL: <http://nus.org.ua/articles/tradytsijni-batkivski-zbory-tse-nemodno-yak-kyyivski-shkoly-shukayut-novyj-format-spivpratsi-z-batkamy/> (дата звернення: 11.02.2019).
13. Желанова В.В. Таксономія типів професійної рефлексії педагога: міждисциплінарний контекст / В. В. Желанова // Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. – Збірник наукових праць. – Вип. 27. – Київ, 2017. – С. 9 – 14.

Стаття надійшла до редакції 23.11.2018

ЕПИХИНА Марина

канд. пед. наук, старший преподаватель кафедры дошкольного и начального образования, ГУ «Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко» (г. Старобельск, Украина)

E-mail: dewdrop@ukr.net

СУЩНОСТЬ ПРИНЦИПОВ ПЕДАГОГИКИ ПАРТНЕРСТВА В КОНТЕКСТЕ РЕАЛИЗАЦИИ КОНЦЕПЦИИ НОВОЙ УКРАИНСКОЙ ШКОЛЫ

Резюме. В статье доказано актуальность реформы начального образования, определены педагогику партнерства как существенный компонент реализации Концепции Новой украинской школы. На основе ретроспективного анализа научных источников установлено, что

определенные аспекты педагогики партнерства (сотрудничества) исследовали А. Макаренко, В. Сухомлинский, а также педагоги-новаторы: Ш. Амонашвили, И. Волков, С. Лысенкова, В.Шаталов. Представлен анализ современных исследований посвященных проблеме внедрения педагогики партнерства в образовательный процесс современных учебных заведениях. Представлена общая генеза педагогики сотрудничества, ее основные идеи, а именно: идея сложной цели, идея опоры, идея обучение без принуждения, идея свободного выбора, идея опережение, идея крупных блоков, идея соответствующей формы, идея самоанализа, идея интеллектуального фона класса, идея коллективного творческого воспитания. Акцентируется внимание на значимости педагогики сотрудничества как фактора ликвидации авторитарной школы. Определена сущность педагогики партнерства и проанализированы ее основные принципы. Определены роль современного учителя в контексте построения его партнерских отношений с учениками и родителями. Отмечено целесообразности партнерства с родителями как важными субъектами образовательного. Охарактеризованы традиционные формы работы с родителями, адаптированные к современным требованиям Новой школы, а также определен новый формат сотрудничества с родителями, а именно охарактеризованы такие современные интерактивные формы работы с ними, как: родительские встречи за кофе; тренинги, деловые игры, мастер-классы; коммуникации через электронные устройства; проведение уроков родителями; применение технологии «фидбэк» с родителями. Доказано ведущую сущностную признак педагогики партнерства которой является сотрудничество между учителем, учениками и родителями как равноправными участниками образовательного процесса в современной школе. Обоснованно умозаключение, что важной задачей Новой

украинской школы является реализация нового формата партнерских отношений между учеником, учителем и родителями, ориентированных на формирование личности выпускника XXI века.

Ключевые слова: партнерство, педагогика партнерства, педагогика сотрудничества, принципы партнерства, Новая украинская школа, учитель, ученик, родители.

YEPIKHINA Maryna

Candidate of Pedagogic Sciences, Senior Lecturer of the Preschool and Primary Education Department, State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University» (Starobilsk, Ukraine)

E-mail: dewdrop@ukr.net

THE ESSENCE OF THE PEDAGOGY OF PARTNERSHIP PRINCIPLES IN THE CONTEXT OF THE IMPLEMENTATION OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL CONCEPT

Summary. The article confirms the relevance of the Primary Education Reform, defines the Pedagogy of Partnership as an essential component of the implementation of the New Ukrainian School Concept. The general genesis of the Pedagogy of Partnership, its main ideas are presented. The essence of the Pedagogy of Partnership is determined, and its main principles are analyzed. The role of a modern teacher in the context of building the partnership with pupils and parents is outlined. The leading essential feature of the Pedagogy of Partnership, which is the cooperation between the teacher, pupils and parents as equal participants in the educational process in the modern school, is proved.

Abstract. Introduction. The fundamental problem of the modern domestic educational space was the reform of the elementary school, which is extremely important, since the quality of the education of the younger generation determines the future of the state. Reforming the initial link in the

education involves partnerships and mentoring in relationships between the teacher, pupils and their parents.

Analysis of publications. The Pedagogy of Partnership (cooperation), as a necessary component of the pedagogical process, was noted by well-known teachers: A. Makarenko, V. Sukhomlynsky, and innovator pedagogues – Sh. Amonashvili, I. Volkov, S. Lysenkova, V. Shatalov and others. The problem of the Pedagogy of Partnership (cooperation) and the ways of its implementation at the New Ukrainian School has been violated in the studios of I. Biletska, O. Vozniuk, S. Dovbenko, V. Kyrychenko, O. Kobernyk, O. Kokhanova, T. Kravchynska,

O. Linnyk, L. Liubar, I. Marusechko, L. Nikolenko, H. Pyvovarova, S. Savchenko, A. Stelmakh, V. Khrypun, S. Yalanska, V. Yanova, and others.

Purpose. The purpose of the paper is to reveal and analyze the fundamental principles of the Pedagogy of Partnership in the context of the New Ukrainian School Concept.

Results. The article presents the general genesis of the Pedagogy of Partnership, its main ideas. The attention is focused on the importance of the Pedagogy of Partnership as a factor in the elimination of the authoritarian school. The essence of the Pedagogy of Partnership is determined, and its basic principles are analyzed. The expediency of the partnership with parents as important subjects of the educational process was noted. The traditional forms of working with parents, adapted to the modern requirements of the New School, are characterized, and a new format of cooperation with parents is defined.

Conclusion. Ergo, the aspect of the Pedagogy of Partnership – one of the factors of effective interaction of all participants in the educational process – is gaining importance in the New Ukrainian School Concept. The basic principles of the Pedagogy of Partnership are: respect for the person; benevolence and

positive attitude; trust in relationships; dialogue – interaction – mutual respect; Distributed Leadership, Social Partnership. The implementation of the principles of the Pedagogy of Partnership in the educational process promotes mutual understanding, mutual respect and creative cooperation between teachers and pupils; predetermines the use of dialogue as the dominant form of learning communication, an incentive for the exchange of thoughts, impressions, modeling of life situations; includes specially designed choice situations, advance success, self-examination, self-esteem, self-knowledge.

Key words: Partnership, Pedagogy of Partnership, Pedagogy of Cooperation, Partnership Principles, New Ukrainian School, teacher, pupil, parents.

REFERENCES

1. Linnik O. Stanovlennya ta rozvitok pedagogiki spivrobitnictva. Visnik LNU imeni Tarasa SHEvchenka № 20 (231), CH. I, 2011. – S. 69-76. – URL: http://dspace.ltsu.org/bitstream/123456789/301/1/%E2%84%96%2020_231_2011_%D0%9F%D0%9D_%D0%A7.%201.pdf#page=70 (data zvernennya: 06.02.2019). [in Ukrainian].
2. Voznyuk O.V. Analiz spivrobitnictva i partnerstva yak orientiriv koncepcii "Nova ukraïns'ka shkola" // Pidgotovka fahivciv u konteksti stanovlennya Novoï ukraïns'koï shkoli /za zag. red. V.Є.Litn'ova, N.Є Kolesnik, T.V.Zavyazun. – ZHitomir: FOP "NM LEvkovec", 2018. – u 2-h ch. – CH. 1. – 236 s. – S. 29-37.. – URL: <http://eprints.zu.edu.ua/27011/> (data zvernennya: 7.02.2019). [in Ukrainian].
3. YAnova V.M. Pedagogika spivrobitnictva: sutnist', klyuchovi ideï, formi ta metodi // Osvita.ua: elektron. versiya gaz., 2012. – URL: https://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/31097/ (data zvernennya: 06.02.2019). [in Ukrainian].

-
4. Konceptciya Novoï ukrains'koï shkoli. – URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (data zvernennya: 07.02.2019). [in Ukrainian].
 5. Povaga. – URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Povaga> Vikipediya (data zvernennya: 07.02.2019). [in Ukrainian].
 6. Pedagogika. Opora na pozitivne u ditini. Gumanizaciya vihovannya. Pedagogika. Navchal'ni materiali onlajn. – URL: https://pidruchniki.com/13520612/pedagogika/opora_pozitivne_ditini (data zvernennya: 07.02.2019). [in Ukrainian].
 7. Vagilevich R., Dovbenko S. Dialogichna vzaemodiya vchitelya i uchnya u navchal'no-vihovnomu procesi pochatkovih klasiv. Internet-konferenciya «Kompetentnisnij pidhid do organizacii navchal'no-vihovnogo procesu pochatkovoï shkoli» DVNZ «Priкарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2017. – URL: <https://conference.pu.if.ua/forum/files/22032017/5/Vagilev.pdf> (data zvernennya: 07.02.2019). [in Ukrainian].
 8. Volkivs'ka D.A. Suchasni pidhodi do viznachennya liderstva. Visnik CHernigivs'kogo nacional'nogo pedagogichnogo universitetu im. T.G.Shevchenka. Pedagogichni nauki. CHernigiv, 2014. № 115. – S. 45-47. – URL: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=964 (data zvernennya: 07.02.2019). [in Ukrainian].
 9. Zapisochna P.A. Sutnist' social'nogo partnerstva ta jogo rol' v sistemi suchasnoï osviti. – URL: <http://nvk99.dnepredu.com/ru/article/sutnist-sotsialnogo-partnerstva-ta-iogo-rol-v-sist.html> (data zvernennya: 08.02.2019). [in Ukrainian].
 10. Trocenko T. Social'ne partnerstvo yak odna z pedagogichnih umov profesijnogo samovdoskonalennya social'nih pracivnikiv u resursnih centrah.
-

- URL:
[http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1250/1/N_Timoshenko\(Trotsenko\)_VZ_NY_3_KSP&KO_IPSP.pdf](http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1250/1/N_Timoshenko(Trotsenko)_VZ_NY_3_KSP&KO_IPSP.pdf) (data zvernennya: 10.02.2019). [in Ukrainian].
11. Tradicijni bat'kivs'ki zbori – ce nemodno. Olena Fidanyan pro te, yak kiivs'ki shkoli shukayut' novij format spivpraci z bat'kami. – URL:
12. <http://nus.org.ua/articles/tradytsijni-batkivski-zbory-tse-nemodno-yak-kyiyivski-shkoly-shukayut-novyj-format-svivpratsi-z-batkamy/> (data zvernennya: 11.02.2019). [in Ukrainian].
13. ZHelanova V.V. Taksonomiya tipiv profesijnoi refleksii pedagoga: mizhdisciplinarnij kontekst / V. V. ZHelanova // Pedagogichna osvita: teoriya i praktika. Psihologiya. Pedagogika. – Zbirnik naukovih prac'. – Vip.27. – Kiiv, 2017. – S. 9 – 14. [in Ukrainian].

(переклад зроблено особисто автором статті)

ГУМАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Збірник наукових праць

Виходить 6 разів на рік

Заснований у вересні 1996 р.

№ 6 (92) 2018

За загальною редакцією проф. В. І. СИПЧЕНКА

Відповідальний за випуск:

Швидкий С.М. – доктор історичних наук, доцент,
проректор з науково-педагогічної роботи ДДПУ

Макет і верстка – *Черкашина Л.А.*

З матеріалами збірників можна ознайомитися на сайтах:

<http://www.slavdpu.dn.ua/index.php/nauk/naukbooks/694-gnvp>;

http://intellect-invest.org.ua/ukr/pedagog_editions_collection_of_scientific_labours/;

<http://www.nbu.gov.ua>.

Підписано до друку 20.12.2018 р.

Формат 60x84/16.

Ум.-друк. арк. 17,00. Обл.-вид. арк. 10,45.

Наклад 100 пр. Зам. № 415

Видавець:

ТОВ «Видавництво НТМТ»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1748 від 15.04.2004 р.

пр. Науки, 58, к. 106,

м. Харків, 61072,

тел.: (057) 763-03-80, (057) 763-03-72,

факс: +38(057) 763-03-72

E-mail: ntmt@tns.kharkov.ua

Виготовлювач:

ТОВ «Цифрова типографія»

вул. Данилевського, б. 30,

м. Харків, 61058,

тел.: (050) 326-14-40

E-mail: cyfra_druk@i.ua